

Kohtuasi C-275/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

28. aprill 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Bundesverwaltungsgericht (Austria föderaalne halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

22. aprill 2021

Kaebuse esitaja:

EPIC Financial Consulting Ges.m.b.H.

Vastustajad:

Austria Vabariik

Bundesbeschaffung GmbH

Põhikohtuasja ese

Riigihankemenetluses ühe või mitme otsuse peale esitatud vaidlustuse menetlus

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Direktiivi 89/665/EMÜ ja määruse (EL) nr 1215/2012 tõlgendamine; õiguskaitsega seotud tasusid reguleerivate riigisiseste õigusnormide ja kõnealuste tasude tasumata jätmise tagajärgede kooskõla liidu õigusega osas, mis puudutab Bundesverwaltungsgerichtis (Austria föderaalne halduskohus, BVwG) toimuvat vaidlustusmenetlust; ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas direktiivi 89/665/EMÜ (muudetud direktiiviga 2014/23/EL) alusel Austria Bundesverwaltungsgerichtis (föderaalne halduskohus) toimuv

vaidlustusmenetlus on tsiviil- ja kaubandusasi Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 1 lõike 1 tähenduses? Kas eespool viidatud vaidlustusmenetlus on vähemasti tsiviilasi Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 81 lõike 1 tähenduses?

2. Kas võrdväarsuse põhimõtet tuleb muid liidu õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et see annab isikule liikmesriigi vastu subjektiivsed õigused ja ei luba kohaldada Austria riigisiseseid õigusnorme, mille kohaselt peab kohus enne seda, kui ta vaatab läbi vaidlustuse, millega on vaidlustatud avaliku sektori hankija eraldi vaidlustatav otsus, kindlaks tegema hankemenetluse liigi ja hankelepingu (eeldatava) maksumuse ning nende eraldi vaidlustatavate otsuste arvu, mille peale on esitatud vaidlustus, ning välja selgitama, millistes hankemenetlustes on kõnealused otsused tehtud, samuti kindlaks tegema teatud hankemenetluse osad, et seejärel saaks pädeva kohtukolleegiumi eesistuja-kohtunik esitada tasu tagantjärele sissenõudmiseks täiendava tasu maksmise nõude ja juhul, kui tasu jäetakse maksmata, teha enne vaidlustuse läbi vaatamata jätmist või sellega samal ajal vaidlustuse läbivaatamise pädevusega kohtukolleegiumile ülesandeks menetlusega seotud tasu sisse nõuda, kusjuures vastasel juhul nõude esitamise õigus kaob, samal ajal kui Austria muudes tsiviilkohtuasjades – nagu kahju hüvitamise hagid või konkurentsi rikkumisele tuginedes esitatud rikkumisest hoidumise hagid – ei takista tasu maksmata jätmise hagi läbivaatamist, ilma et see piiraks õiguskaitse eest teatud summas tasuda tuleva tasu küsimust; samuti ei too Austrias haldusotsuste peale esitatud kaebuste eest tasu maksmata jätmise või halduskohtute otsuste peale Verfassungsgerichtshofile (konstitutsioonikohus) või Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus) esitatud kaebuste või kassatsioonkaebuste eest tasu maksmata jätmise kaasa kaebuse läbi vaatamata jätmist?

2.1. Kas võrdväarsuse põhimõtet tuleb muid liidu õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selliste Austria õigusnormide kohaldamine, mis näevad ette, et enne direktiivi 89/665/EMÜ (muudetud direktiiviga 2014/23/EL) artikli 2 lõike 1 punktis a ette nähtud ajutiste meetmete võtmise taotluse läbivaatamist peab kohtukolleegiumi esimees ainukohtunikuna tulenevalt sellest, et kindlasummaline tasu on jäetud tasumata, esitama tasu maksmise nõude ja jätma ajutiste meetmete võtmise taotluse tasu maksmata jätmise tõttu läbi vaatamata, samal ajal kui tsiviilasjades ei tule Austrias koos haviga esitatud ajutiste meetmete võtmise taotluse eest vastavalt kohtukulude seadusele esimese astme kohtus põhimõtteliselt täiendavat kindlasummalist tasu maksta ning eraldi tasu ei tule maksta ka aktsessorsete peatava mõju omistamise taotluste eest, mis esitatakse koos kaebusega halduskohtule, kassatsioonkaebusega Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus) või kaebusega Verfassungsgerichtshofile (konstitutsioonikohus) ja millel on samasugune õiguskaitsega seotud eesmärk nagu ajutiste meetmete võtmise taotlusel?

3. Kas nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud

õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT 1989, L 395, lk 33; ELT eriväljaanne 06/01, lk 246) (muudetud direktiiviga 2014/24/EL) artikli 1 lõikes 1 sätestatud nõuet, mille kohaselt tuleb vaidlustusi menetleda *võimalikult kiiresti*, tuleb liidu õiguse muid õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et kiire tegutsemise nõue annab subjektiivse õiguse kiirele vaidlustusmenetlusele ja ei luba kohaldada Austria riigisiseseid õigusnorme, mille kohaselt peab kohus ka läbipaistmatute hankemenetluste puhul enne seda, kui ta vaatab läbi vaidlustuse, millega palutakse tühistada avaliku sektori hankija eraldi vaidlustatav otsus, tegema kindlaks hankemenetluse liigi ja lepingu (eeldatava) maksumuse ning nende eraldi vaidlustatavate otsuste arvu, mille peale on esitatud vaidlustus, ning välja selgitama, millistes hankemenetlustes on kõnealused otsused tehtud, samuti kindlaks tegema teatud hankemenetluse osad, et seejärel saaks pädeva kohtukollegiumi eesistuja-kohtunik esitada tasu tagantjärele sissenõudmiseks täiendava tasu maksmise nõude ja juhul, kui tasu jäetakse maksmata, teha enne vaidlustuse läbi vaatamata jätmist või sellega samal ajal vaidlustuse läbivaatamise pädevusega kohtukollegiumile ülesandeks menetlusega seotud tasu vaidlustuse esitajalt sisse nõuda, kusjuures vastasel juhul vaidlustuse esitamise õigus kaob?

4. Kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele tuleb, arvestades direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõikes 1 sätestatud läbipaistvuse nõuet ja liidu muid õigusnorme, tõlgendada nii, et see ei luba kohaldada Austria riigisiseseid õigusnorme, mille kohaselt peab kohus ka läbipaistmatute hankemenetluste puhul enne seda, kui ta vaatab läbi vaidlustuse, millega palutakse tühistada avaliku sektori hankija eraldi vaidlustatav otsus, tegema kindlaks hankemenetluse liigi ja lepingu (eeldatava) maksumuse ning nende eraldi vaidlustatavate otsuste arvu, mille peale on esitatud vaidlustus, ning välja selgitama, millistes hankemenetlustes on kõnealused otsused tehtud, samuti kindlaks tegema teatud hankemenetluse osad, et seejärel saaks pädeva kohtukollegiumi eesistuja-kohtunik esitada tasu tagantjärele sissenõudmiseks täiendava tasu maksmise nõude ja juhul, kui tasu jäetakse maksmata, teha enne vaidlustuse läbi vaatamata jätmist või sellega samal ajal vaidlustuse läbivaatamise pädevusega kohtukollegiumile ülesandeks menetlusega seotud tasu vaidlustuse esitajalt sisse nõuda, kusjuures vastasel juhul vaidlustuse esitamise õigus kaob?

5. Kas võrdvärsuse põhimõtet tuleb muid liidu õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et see annab isikule liikmesriigi vastu subjektiivsed õigused ja ei luba kohaldada Austria riigisiseseid õigusnorme, mis näevad ette, et direktiivi 89/665/EMÜ kehtivas redaktsioonis ette nähtud hankija otsuse peale esitatud vaidlustuse eest (või kahjuhüvitise saamise eesmärgil hankelepingu sõlmimise õigusvastasuse tuvastamise nõude eest) kindlasummalise tasu tasumata jätmise korral peab (nüüd vaid) halduskohtu kollegium kui õiguskaitseorgan esitama tasumata kindlasummalise tasu nõude (millega kaasnevad tasu maksmiseks kohustatud isiku piiratud õiguskaitsevõimalused), samal ajal kui tsiviilasjades esitatavate hagide ja õiguskaitsevahendite kasutamise tasu nõutakse sisse otsusega vastavalt kohtukulude seadusele ja tasud, mis tuleb maksta halduskohtule või Verfassungsgerichtshofile (konstitutsioonikohus) esitatud kaebuste eest või Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus) esitatud

kassatsioonkaebuste eest, nõuab üldjuhul sisse maksuasutus, kelle otsuse peale (tasu sisse nõudmise otsus) saab alati esitada kaebuse halduskohtule ja seejärel omakorda kassatsioonkaebuse Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus) või kaebuse Verfassungsgerichtshofile (konstitutsioonikohus)?

6. Kas direktiivi 89/665/EMÜ (muudetud direktiiviga 2014/23/EL) artikli 1 lõiget 1 tuleb liidu muid õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et raamlepingu sõlmimine üheainsa ettevõtjaga on direktiivi 2014/24/EL artikli 33 lõike 3 kohaselt lepingu sõlmimine direktiivi 89/665/EMÜ (muudetud direktiiviga 2014/23/EL) artikli 2a lõike 2 tähenduses ja seega hankija otsus, millega nähakse ette raamlepingu sõlmimine ühe ettevõtjaga vastavalt direktiivi 2014/24/EL artikli 33 lõikele 3, on lepingu sõlmimise otsus vastavalt direktiivi 89/665/EMÜ (muudetud direktiiviga 2014/23) artikli 2a lõikele 1?

6.1. Kas direktiivi 2014/24/EL artikli 33 lõike 3 sõnastust „*sellel raamlepingul põhinevad hankelepingud*“ tuleb tõlgendada nii, et raamlepingul põhineva hankelepinguga on tegemist siis, kui hankija sõlmib sõnaselgelt raamlepingule tuginedes hankelepingu? Või tuleb viidatud sõnastust „*sellel raamlepingul põhinevad hankelepingud*“ tõlgendada nii, et juhul, kui raamlepingu kogumaht on Euroopa Kohtu otsuse C-216/17 (punkt 64) tähenduses juba ammendatud, ei ole enam tegemist algselt sõlmitud raamlepingul põhineva hankelepinguga?

6.2. Juhul kui kuuenda küsimuse esimesele alaküsimusele vastatakse jaatavalt:

Kas direktiivi 2014/24/EL artikleid 4 ja 5 tuleb liidu muid õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et raamlepingul põhineva ühe lepingu eeldatav maksumus on alati direktiivi 2014/24/EL artikli 5 lõike 5 kohane eeldatav maksumus? Või on raamlepingul põhineva ühe lepingu eeldatav maksumus sama direktiivi artikli 4 kohaselt maksumus, mis tuleneb raamlepingul põhineva ühe lepingu eeldatava maksumuse määramisest sama direktiivi artikli 5 kohaldamisel?

7. Kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele tuleb liidu muid õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et see ei luba kohaldada õigusnorme, mis näevad ette, et riigihanget puudutavas kohtuasjas nimetatud hankija peab esitama kogu vajaliku teabe ja kõik vajalikud dokumendid – kusjuures vastasel korral võidakse tema kahjuks teha tagaseljaotsus –, kui hankija esindaja või töötaja, kes peab hankija nimel kõnealuse teabe esitama, satub teabe andmise või dokumentide esitamisega ohtu, et tema enda suhtes võidakse algatada kriminaaluurimine?

8. Kas nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT 1989, L 395, lk 33; ELT eriväljaanne 06/01, lk 246) (muudetud direktiiviga 2014/24/EL) artikli 1 lõikes 1 sätestatud nõuet, *et läbivaatamismenetlus peab olema eelkõige tõhus*, tuleb arvestades põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja muid liidu õigusnorme, tõlgendada nii, et kõnealused

sätted annavad isikule subjektiivsed õigused ja ei luba kohaldada riigisiseseid õigusnorme, mille kohaselt peab vaidlustuse esitanud isik nimetama oma vaidlustuses konkreetse hankemenetluse ja hankija otsuse, mis on eraldi vaidlustatav, olgugi et väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetluse korral ei tea vaidlustuse esitaja, kas hankija on sõlminud tema jaoks läbipaistmatul viisil otselepinguid vastavalt riigisisesele õigusele või on korraldanud vaidlustuse esitanud isiku jaoks läbipaistmatuid väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetlusi või on korraldanud ühe või mitu läbipaistmatut hankemenetlust, milles on tehtud üks või mitu vaidlustatavat otsust?

9. Kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele tuleb liidu muid õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et kõnealune säte annab isikule subjektiivsed õigused ja ei luba kohaldada riigisiseseid õigusnorme, mille kohaselt on õiguskaitset taotleval vaidlustuse esitajal kohustus nimetada oma vaidlustuses konkreetne hankemenetlus ja konkreetne eraldi vaidlustatav otsus, olgugi et väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetluse puhul ei tea vaidlustuse esitanud isik, kas hankija on sõlminud tema jaoks läbipaistmatul viisil otselepinguid vastavalt riigisisesele õigusele või on korraldanud vaidlustuse esitanud isiku jaoks läbipaistmatuid väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetlusi või on korraldanud ühe või mitu läbipaistmatut hankemenetlust, milles on tehtud üks või mitu eraldi vaidlustatavat otsust?

10. Kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele tuleb liidu muid õigusnorme arvestades tõlgendada nii, et kõnealune säte annab isikule subjektiivsed õigused ja ei luba kohaldada riigisiseseid õigusnorme, mille kohaselt peab vaidlustuse esitanud isik tasuma kindlasummalist tasu, mille suurus ei ole talle vaidlustuse esitamise ajal teada, kuna väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetluse puhul ei tea vaidlustuse esitanud isik üldjuhul, kas hankija on sõlminud tema jaoks läbipaistmatul viisil väljakuulutamisetähtaajaga otselepinguid vastavalt riigisisesele õigusele, kui suur on väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetluse puhul lepingu eeldatav maksumus ja kui palju eraldi vaidlustatavaid otsuseid on juba tehtud?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Liidu toimimise leping (ELTL), eelkõige artikli 81 lõige 1

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades, eelkõige artikli 1 lõige 1, artikkel 35

Direktiiv 89/665/EMÜ (muudetud direktiiviga 2014/23/EL), eelkõige artikli 1 lõige 1, artikli 2 lõike 1 punkt a, artikli 2a lõige 2

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta, eelkõige artikli 33 lõige 3

Euroopa Liidu põhiõiguste harta, eelkõige artikkel 47

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

2018. aasta föderaalne riigihangete seadus (Bundesvergabegesetz 2018, *BGBI* I 2018/65) (edaspidi „BVergG“), eelkõige §-d 2, 31, 46, 142 jj, 334, 336, 340 jj, 344, 350, 353, 354, 356, 382

Üldine haldusmenetluse seadus (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz, edaspidi „AVG“), eelkõige §-d 49 ja 51

Tasusid reguleeriv 2018. aasta määrus (BVwG-Pauschalgebührenverordnung Vergabe 2018 – BVwG-PauschGebV Vergabe 2018, *BGBI* II 2018/212) (edaspidi „tasumäärus“)

BVergG ja tasumääruse viidatud sätted saab kokku võtta järgmiselt:

- enne lepingu sõlmimise otsuse tegemist esitatud vaidlustused, millega tunnistatakse kehtetuks eraldi vaidlustatavad hankija otsused, see tähendab otsused, mida saab direktiivi 89/665/EMÜ kehtiva redaktsiooni tähenduses kehtetuks tunnistada, eeldavad, et hankemenetluses ei ole veel tehtud lepingu sõlmimise otsust. Kui lepingu sõlmimise otsus on tehtud, saab esitada üksnes tuvastushagi.
- Vaidlustustega võib taotleda vaid eraldi vaidlustatava otsuse tühistamist, kusjuures vastuse küsimusele, mis on eraldi vaidlustatav otsus, leiab hankemenetluse liikide lõikes BVergG § 2 punkti 15 alapunktis a esitatud asjaomasest loendist.
- BVergG § 46 kohaselt võib ilma hankemenetlust korraldamata sõlmida vaid lepinguid, mille maksumus on kuni 100 000 eurot.
- Ajutiste meetmete võtmine, nagu on ette nähtud BVergG §-des 350 jj (liidu õiguses direktiivi 89/665/EMÜ (muudetud direktiiviga 2014/23/EL) artiklis 2, on lubatud vaid vaidlustuste tagamiseks, millega vaidlustatakse teatud hankemenetlustes tehtud eraldi vaidlustatavad otsused. Alates lepingu sõlmimise otsuse tegemisest on BVergG §-le 351 tuginevate ajutiste meetmete võtmine keelatud.
- BVergG § 344 lõige 1 ja § 350 lõige 2 näevad ette, et taotleja peab nimetama hankemenetluse ja sellega seotud hankija otsused, mis on vaidlustatud, kusjuures kõnealused otsused peavad BVergG § 2 punktis 15 sisalduva loendi kohaselt olema eraldi vaidlustatavad.

- Nagu tuleneb BVergG § 344 lõigetest 1 ja 2 ning § 350 lõikest 2, tuleb vaidlustus ja sellega seoses nõude tagamiseks esitatud ajutiste meetmete võtmise taotlus põhimõtteliselt alati esitada hankija üheainsa otsuse peale.
- Otselepingute peale esitatud vaidlustuste eest tuleb olenevalt hankemenetluse liigist tasuda iga eraldi vaidlustatava otsuse kohta 324 euro suurune kindlasummaline tasu. Täiendava ajutise meetme võtmise taotluse eest tuleb tasuda veel 50% nimetatud summast, seega kokku 486 eurot (ühe otselepingu kohta).

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Eelotsusetaotluses C-274/21 kirjeldatud asjaolud ja menetluse käik kattuvad käesolevas kohtuasjas kujunenud asjaolude ja menetluse käiguga.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 2 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu märkused vastavad eelotsusetaotluses C-274/21 esitatud märkustele. Sellega seoses viidatakse nimetatud eelotsusetaotluse punktidele 13–106. Kuuenda küsimuse ja kuuenda küsimuse teise alaküsimuse kohta märgitakse käesolevas eelotsusetaotlus veel järgmist:
- 3 Küsimus, kas otsus sõlmida raamleping ühe ettevõtjaga on lepingu sõlmimise otsus direktiivi 89/665/EMÜ (muudetud direktiiviga 2014/23/EL) tähenduses, on kohtuasjas otsuse tegemise seisukohast oluline veel selle poolest, et riigisisese õiguse kohaselt saab tuvastusnõuet esitada vaid siis, kui lepingu sõlmimise otsus on tehtud õigusvastaselt, ja juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et raamlepingu sõlmimise otsus on samaväärne lepingu sõlmimise otsusega, peaks tuvastusnõude esitamine olema eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates lubatav ka siis, kui raamleping on sõlmitud ilma eelneva otsuseta selle koha, millise ettevõtjaga raamleping sõlmitakse.
- 4 Kuuenda küsimuse teine alaküsimus: Selle küsimusega, mis esitatakse juhul, kui kuuenda küsimuse esimesele alaküsimusele vastatakse jaatavalt, soovib BVwG teada, milliste sätete alusel arvutatakse eeldatav maksumus raamlepingul põhineva hankelepingu puhul direktiivi 2014/24/EL artikli 33 lõike 3 tähenduses. Kui hankelepingu maksumus arvutatakse samamoodi nagu raamlepingu maksumus, on juhul, kui raamleping sõlmitakse piirmäära ületavas summas, millega on tegemist käesolevas asjas, liidu õigusest tulenevalt Austrias alati võimalik kasutada piirmäära ületamise korral ette nähtud õiguskaitsevahendeid. Kui liidu õiguse kohaselt tuleb hankelepingu maksumus arvutada tarnelepinguid reguleerivate sätete kohaselt, on mõeldav, et BVergG alusel võivad Austrias kohaldatavad olla (vaid) sellised õiguskaitset reguleerivad sätted, mis kehtivad eelkõige piirmäärast madalamate tuvastusnõuete suhtes, ja lisaks võib kõne alla tulla, et hankelepinguid, mille maksumus on madalam kui riigisisises õiguses otselepingute sõlmimiseks ette nähtud piirmäär 100 000 eurot, tuleb tervikuna

pidada lubatavateks. Teisiti võib asi olla juhul, kui raamlepingul põhinevate hankelepingute puhul ei ole direktiivi 2014/24/EL artikli 5 lõigetes 9 või 11 sisalduvad arvutuseeskirjad nagunii kohaldatavad.

TÖÖDOKUMENT